SYDVESTJYSKE MUSEER
Årsberetning

2011

SYDVESTJYSKE MUSEER

ÅRSBERETNING SYDVESTJYSKE MUSEER

Indholdsfortegnelse

3 Ledelsesberetning
5 Arkæologi
7 Historie
8 Formidling
9 Samlingen
10 Undersøgelser
19 Udstillinger og aktiviteter
21 Publikationer og foredrag
22 Personale
23 Regnskab

Forsiden
Under totaludgravningen af Lindegaarden (matr. 318a, Torvet 13) ved siden af domkirken i Ribe blev der i foråret 2011 fundet en runesten, som nu er udstillet på Museet Ribes Vikinger. Under udgravningerne af kirkegården ved domkirken er der i øvrigt fundet over 500 begravelser.

Bagsiden
Anders Olesen fortæller elever om pollenanalyser på Naturfagsfestival 2011 på Esbjerg Gymnasium. Arrangementet "Hvad er det?" blev afholdt i Esbjerg (billedet) og i Ribe for museumsforeningerne. Der gættes intenst på, hvilken keramik det er.
Drop-in Ghostwalk fra Ribes Vikinger i sommerperioden. Foto: Sydvestjyske Museer

Ledelsesberetning

2011 blev et bevæget år for Sydvestjyske Museer. Den fusion, som blev skabt 1.1. 2008, havde indtil da haft en svær fødsel. I marts måned forlod museumsdirektør Ulla Mejdahl sin stilling efter aftale med bestyrelsen, og museumsinspektør Anne-Sofie Lundtofte blev konstitueret i stillingen. Der blev samtidig iværksat et nyt konsulentarbejde, denne gang med Hans Chr. Vestergaard, Aarhus, og kommunen udpegede en ledelsesrådgiver i form af skoleleder Laust Poulsen. Processen førte også til oprettelse af en ny stilling som administrationschef, da det erkendtes, at et så stort museum som Sydvestjyske har brug for en lettelse af mange af de administrative byrder fra direktørens skuldre.

1. juni blev Henrik H. Kristensen ansat som administrationschef. Han kom fra en stilling som økonomichef ved UC Syddanmark og har en revisoruddannelse kombineret med HD og MBA. 1. august blev professor og institutleder ved Syddansk Universitet, Flemming Just, ansat som direktør.

Med ledelsen på plads kunne sidste del af de organisatoriske ændringer iværksættes, nemlig at finde en ny sammensætning af bestyrelsen for at efterleve den generelle opfordring fra Kulturarvsstyrelsen om at etablere såkaldte professionelle museumsbestyrelser. Efter en meget fin proces, hvor vi først og fremmest lagde vægt på de kompetencer, vi mente, skulle være til stede i Sydvestjyske Museers bestyrelse, gik vi i gang med at finde konkrete emner til de tre eksterne bestyrelsesposter. Det er lykkedes at få accept fra særdeles kompetente personer, og den nye bestyrelse kan træde i funktion 1. april 2012.
Med en ny ledelse på plads efter sommerferien har alle kunnet bruge kræfterne på at kigge fremad. Et vigtigt skridt har været at få den interne organisation på plads og få skabt klare og involverende beslutningsprocesser og organer. Et første væsentligt skridt blev en ny organisering i enheder og med udpegning af ledere af disse. Som det ses af organisationsdiagrammet består den nye organisation af fem enheder:
Arkæologi, Historie, Formidling, Samlingen samt BASS. Det sidste er en forkortelse for butik, administration, service og samlingen, og den ledes af administrationschef Henrik H. Kristensen. De fire øvrige enheder ledes for Arkæologis vedkommende af museumsinspektør Morten Søvsø, Historie-enheden af Flemming Just, Formidling af museumsinspektør Anne-Sofie Lundtofte og Samlingen (magasinerne, registreringssystem, arkiver, bibliotek og de faste udstillinger) af museumsinspektør Steen Frydenlund Jensen.

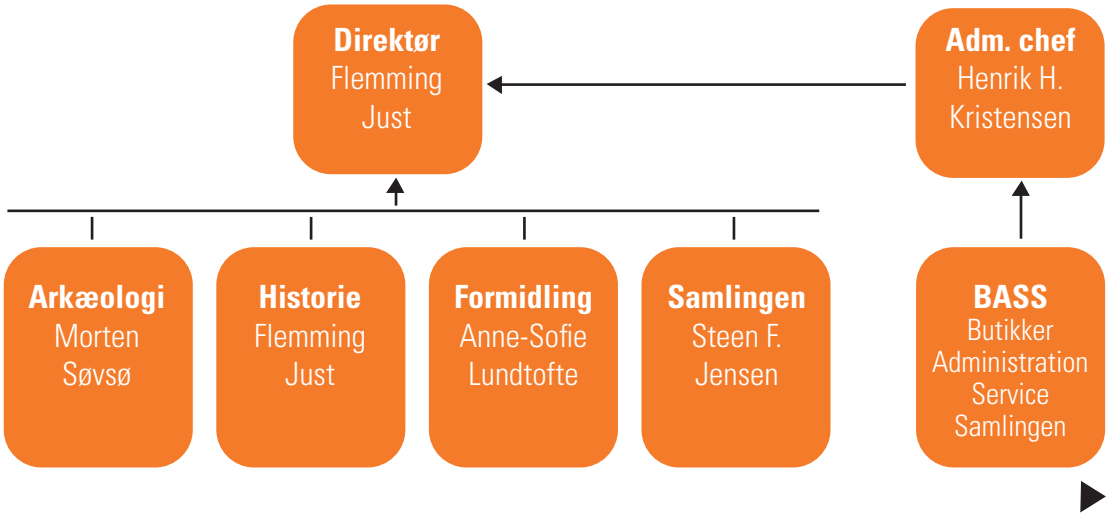

ÅRSBERETNING SYDVESTJYSKE MUSEER

Ledelsesberetning

I september kom Kulturarvsstyrelsens såkaldte kvalitetsvurderingsrapport. Styrelsen foretager løbende evalueringer af de statsanerkendte museer og vurderer opbevaringsforhold, formidling, forskning, kap. 8-arbejdet o.a. Vi kunne glæde os over en generelt positiv evaluering, hvor det arkæologiske arbejde i form af udgravninger og forskning blev betegnet som værende på et 'højt og anerkendt niveau' med en bemærkelsesværdig international orientering og med en byarkæologisk forskning, der ligger i toppen i Danmark. Den historiske forskning har aldrig været højt prioriteret på museet, hvilket evalueringen også peger på som en mangel. Med en række initiativer er vi godt i gang med at rette op på
dette. Der bliver også peget på, at magasinforholdene på Tobakken, hvor vi har næsten 2000 m2, er utilfredsstillende. Også det er vi i gang med at søge at finde en løsning på.

Formidlingsområdet har vi gennem omprioritering styrket ved, at Trine W. Brander nu er fuldtids på skoletjenesteområdet. Hun er placeret i Quedens Gaard sammen med Else Agergaard, der er finansieret af skolevæsnet. Hidtil har initiativerne fokuseret på Ribe, men fremover vil vi også udvikle tilbud, der tager udgangspunkt i Esbjerg.

Museet hentede godt to mio. kr. i entre-indtægter og salg i butikkerne. Det var noget mindre end i jubilæumsåret 2010 og har været præget af, at der ikke er så mange skoleklasser, der kommer på besøg, ligesom museets aktiviteter i 2011 også var noget lavere end normalt. Men beløbsstørrelsen viser, at det også er væsentligt at have fokus på at tiltrække mange gæster. Markedsføringsområdet er blevet lagt under direktøren, og vi har sat en række målrettede tiltag i værk og herunder også intensiveret samarbejdet med andre aktører.
I det hele taget har sidste halvår af 2011 været præget af,

Den afgående bestyrelse samlet den 23.3. 2012. Fra venstre Dan Møller (Det Antikvariske Selskab), Morten Søvsø (observatør, medarbejderrepræsentant), næstformand Kjeld Thamdrup (Det antikvariske Selskab), Knud Jager Andersen (Esbjerg Byråd), Hans Berg Madsen (Esbjerg og Omegns Museumsforening), formand Birthe Rasmussen (Esbjerg Erhvervsudvikling), Paul Holst (Esbjerg og Omegns Museumsforening), adm.chef Henrik H. Kristensen, Ib Laursen (Esbjerg Erhvervsudvikling), museumsdirektør Flemming Just.

Ledelsesberetning

at vi har sat en række nye initiativer i gang både inden for forskning, formidling, markedsføring, samlingsområdet, samarbejde med andre institutioner m.m. Noget vil blive synligt i løbet af 2012, fx den store Dagmar-festival som museet har taget initiativ til. Andet vil gradvist vise sig og forhåbentlig være med til at fastholde og udbygge Sydvestjyske Museers placering som et museum præget af dynamik og et højt kompetenceniveau.
Økonomisk er Sydvestjyske Museer kommet meget fint ud af 2011 med et overskud på 1,8 mio. kr. Det skyldes dog alene salget af Toldboden i Ribe. Overskuddet har vi lagt til side til nødvendige investeringer, herunder forberedelser til at museets bygninger i Quedens Gaard kan blive renoveret og efterhånden overgå til museumsformål.

Den 15. december kunne museet overtage de nyistandsatte bygninger på Tangevej 6, det tidligere sygehus i Ribe, hvor museets administration og alle museumsinspektører og projektansatte nu er samlet. Kommunen bevilgede 5 mio. kr. til istandsættelsen af de 1000 m2, og der er virkelig blevet tale om flotte rammer, som betyder, at medarbejderne efter fire år nu omsider kan sidde samlet.

Esbjerg Kommune har også på anden vis hjulpet, idet driftsbevillingen fra 2012 er blevet øget med en halv million kr. for at sikre ansættelsen af en administrationschef. Desuden har kommunen fra samme tidspunkt overtaget driftsudgifterne (lys, vand, varme, vedligehold) af Museet Ribes Vikinger.

Til sidst skal lyde en meget stor tak til Esbjerg byråd, Kultur- og Fritidsforvaltningen samt Teknik og Miljø for den store velvilje og det gode samarbejde i årets løb. Ligeledes en stor tak til den afgående bestyrelse for et stort og byrdefuldt arbejde samt en tak til alle samarbejdspartnere.

Flemming Just, Museumsdirektør

Fra ovenlyssalen på Esbjerg Museum blev flyttet 200 kasser med bøger til det nyindrettede bibliotek på Tangevej i Ribe

Arkæologi

I 2011 udførte Sydvestjyske Museer i alt 47 arkæologiske undersøgelser fordelt på Esbjerg, Fanø og Billund kommuner, som er museets arkæologiske ansvarsområde. Undersøgelserne var alle såkaldte nødudgravninger forud for kommende anlægsarbejder.

Mindre forundersøgelser betalt af Sydvestjyske Museer:	**20**
Større forundersøgelser betalt af bygherre:	**10**
Slutundersøgelser betalt af bygherre:	**17**
I alt	**47**

Årets væsentligste undersøgelser var udgravningerne ved og omkring Ribe Domkirke, ASR 13 og ASR 2391. Fundet af en runesten og ikke mindst den meget omfattende vikingetidige kirkegård omkring katedralen har givet væsentlig ny viden om både trosskiftet og den ældste kirke i det nuværende Danmark.

Også det ældste Ribe på nordsiden af Ribe Å blev berørt af undersøgelser i 2011. Gaderenoveringen igennem Sct. Nicolaj Gade, ASR 2360, afdækkede værkstedsparceller på markedspladsen og gav mulighed for at undersøge især de yngste lagserier fra omkring år 850. Fundmængderne var, som sædvanlig i lagene fra Ribes ældste tid, ekstraordinære.

Udgravningerne i det åbne land har også givet gode resultater. Lidt vest for Bramming Hovedgaard udgravede museet et areal på omkring 6000 m2. Udgravningen, ESM 2731, påviste en større gård, som lå på stedet igennem vikingetid og ældre middelalder. Gården bestod af en hovedbygning på 22-34 meters længde med et eller flere tilhørende grubehuse, som jævnligt var blevet fornyet. Fundet af en thorshammer i et af grubehusene viser, at beboerne ikke har været helt trygge ved de samtidige aktiviteter ved Ribe Domkirke.
I den østlige del af Øster Vedsted førte en mindre forundersøgelse, ASR 2423, til det overraskende fund af en ret nyopdaget anlægstype – et såkaldt hulbælte – nok fra førromersk jernalder (de cirka fem hundrede år før vor tidsregning). Det er et tæt bælte af gravede huller, hvori måske har stået tilspidsede pinde i bunden. De skal nok opfattes som territoriemarkeringer, hvilket passer fint med, at dette bælte flankerer hovedvej A11, som også i oldtiden var Vestjyllands hovedlandevej.
Nord for Tjæreborg er udgravet velbevarede gårdsanlæg fra ældre jernalder, hvor der i tilknytning til bebyggelsen også er fundet både jordfæstegrave og brandgrave, ESM 2713. Der er både lokaliseret enkeltliggende gårde og en mere sammenhængende landsby.

Museets arkæologer publicerede i 2011 en række artikler i både lokale og nationale tidsskrifter. Særlig glædeligt var udgivelsen af Nyt fra Vestfronten. Nord- og vestjyske bebyggelser fra ældre jernalder, som er en samlet publicering af indlæggene fra et colloquium om ældre jernalder afholdt i Ribe i 2010. Skriftet er udgivet af Saxo-Instituttet, Københavns Universitet, i samarbejde med Museet for Varde By og Omegn og Sydvestjyske Museer. Sarah Qvistgaard og Steen Frydenlund Jensen har deltaget i redaktionsarbejdet.

Mette Højmark Søvsø fik optaget en artikel i Jysk Arkæologisk Selskabs årbog Kuml om Tro, håb og kærlighed – de middelalderlige ringspænders symbolik.
Museets eget årsskrift, By, marsk og geest, var i årets årgang 23 stærkt præget af museets arkæologer. Troels Bo Jensen skrev om udgravninger i Ribes Fiskergade, Camilla Post om udgravninger i Ribes vestlige villakvarterer og Morten Søvsø skrev sammen med Søren Mulvad om Skallebæk Mølle og dens lange historie fra ældre middelalder og fremefter.

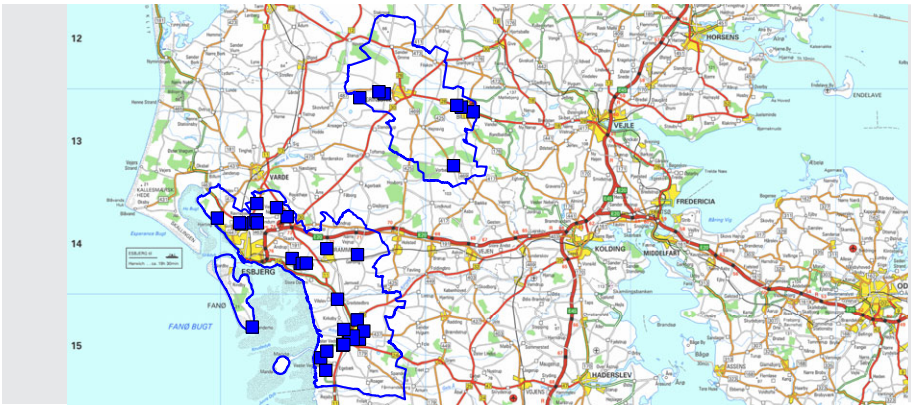

Udgravninger 2011

Historie

De statsanerkendte kulturhistoriske museer foretager ikke kun indsamling, bevaring, formidling og forskning. De løser også en række myndighedsopgaver i henhold til kapitel 8 i museumsloven. Dette er velkendt på det arkæologiske område, men gælder også for nyere tids området. Fra Esbjerg Kommune modtager vi således alle byggesager, jordvarmesager, forslag til lokalplaner, lokalplaner, forslag til kommuneplaner, vedtagne kommuneplaner samt samarbejder om afgrænsning af kulturmiljøer til kommuneplanen. Når fx en bygning rives ned, underrettes museet i god tid, så vi kan nå at svare – og evt. dokumentere bygningen før nedrivning – eller når der opføres tilbygninger til eksisterende bebyggelse. I alt modtager museet omkring 2300 sager hvert år fra Esbjerg Kommune.
Museet har været i dialog med Esbjerg Kommune og sendt kommentarer til baggrundsrapport til kommuneplanstrategien. Det har især handlet om, hvordan Esbjergs kulturarv opfattes fra kommunal side og hvilket kulturhistoriske "DNA", der er særegent for Esbjerg by. Dette har betydning for fremtidig udvikling, bevaring og planlægning af byens struktur og bevaringsværdier.
I samarbejde med kommunen har museet være med til at definere afgrænsningen af kulturmijløer og kulturlandskaber i forbindelse med et forslag til ændring af kommuneplan 2010-2022. Formålet har været skabe et mere entydigt plangrundlag på bevaringsområdet. Der er sendt kulturhistoriske beskrivelser af bl.a. Krogsgård, Novrup og Lifstrup for at vurdere de aktuelle afgrænsninger i forhold til tidligere udpegninger bl.a. fra Regionplan 2016 fra daværende Ribe Amt, samt udpegninger fra de tidligere kommuner Ribe, Esbjerg og Bramming samt Vadehavet Kulturarvsatlas.

Museet lægger stor vægt på at være en integreret partner i kommunens planarbejde, og der er i 2011 taget initiativ til en formaliseret samarbejdsaftale.
Esbjerg Kommune er af Kulturstyrelsen blevet involveret i et udviklingsarbejde omkring planarbejde og inddragelse af det lokale museum, fordi samarbejdet netop foregår på eksemplarisk vis inden for KoP (Kulturmiljø og Planlægning).

En vigtig del af bevaringsarbejdet foregår i regi af Esbjerg Byfond, hvor Mette Slyngborg har plads i bestyrelsen.
Sydvestjyske Museer har også kapitel 8-ansvar på Fanø, og vi har nu indledt en dialog, som skal sikre nogle af de samme sagsgange som med Esbjerg Kommune.

Som nævnt i direktørens indledning har der ikke været så meget fokus på historisk forskning ved museerne i Esbjerg og Ribe. Fra efteråret 2011 er der sat en række initiativer i gang, som med tiden vil bevirke, at historieområdet kan få en noget stærkere placering i forhold til den meget markante arkæologiske indsats. Først og fremmest er der blev dannet en enhed for Historie med Flemming Just i spidsen. Han har en baggrund som professor i samtidshistorie. Museumsinspektør Mette Slyngborg er blevet frigjort fra andre opgaver, således at hun fuldt ud kan arbejde i Historie-enheden. Kulturhistoriker Helle Hovmand-Olsen er blevet ansat i en otte måneders periode til at udføre en undersøgelse af 'Grønlændere i Danmark – et kulturmøde' med udgangspunkt i den grønlandske befolkningsgruppe i Esbjerg. Det skal ud over en publikation resultere i en vandreudstilling. I løbet af 2012 vil flere institutionelle ændringer bidrage til en markant styrkelse af den historiske forskning ved museet.

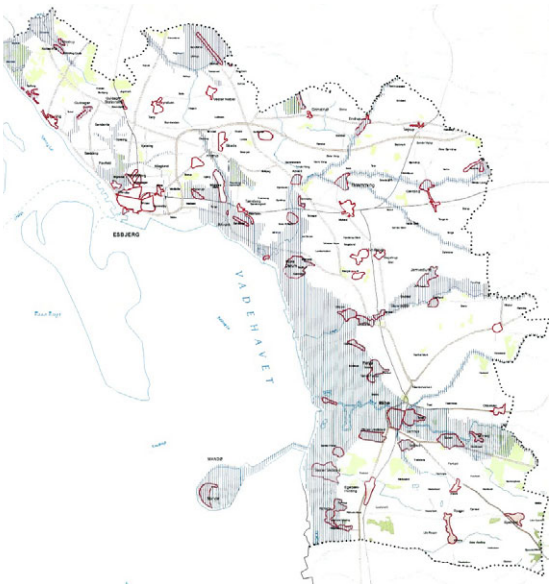

I 2011 påbegyndte Sydvestjyske Museer et samarbejde med Esbjerg Kommune om kortlægning og afgrænsning af kulturmiljøer til en ændring af kommuneplan 2010-2022. Arbejdet danner grundlag for et nyt udpegningsgrundlag af de kulturhistoriske elementer og helheder i Esbjerg Kommune, der fremover løbende skal beskrives og opdateres.

Formidling

Formidlingsenheden arbejder nu i en projektorganisation på tværs af det samlede museums enheder. Formidlingen på Sydvestjyske Museer havde i 2011 sit tyngdepunkt på undervisningsområdet. En lang række af museets formidlingsaktiviteter henvendte sig til folkeskolelever eller sigtede på at intensivere folkeskolens brug af museets udstillingssteder og museets mange tilbud. Museet er desuden ved at udvikle en samlet skoletjeneste, som også retter sig mod ungdomsuddannelserne og de videregående uddannelser.

Renæssancen lært fra Ribe

Skoletjenesten på Quedens Gaard i Ribe har i 2011 fortsat det gode og konstruktive samarbejde med Esbjerg kommunale skoletjeneste. Vi har haft fokus på at konsolidere de to fagligt stærke tilbud, som bygger på hændelser fra dagliglivet i Ribe i 1500-1600 tallet. Det har resulteret i, at ikke blot elever, men også folkeskolers lærerstabe har brugt os som led i personalearrangementer og pædagogiske dage.

Brug af udstillingerne på Ribes Vikinger og Esbjerg Museum

Et samarbejde mellem Historieenheden på Sydvestjyske Museer, MUSKO – Museumsundervisning i Region Syd og Pædagogisk Udvikling ved Esbjerg Kommune om et kursus for folkeskolelærere gav mange nye input til udviklingen af undervisningstilbud, der tager afsæt i Esbjerg Museums bymiljøudstillinger.
For at styrke undervisningstilbuddene på Ribes Vikinger igangsatte vi en proces, som beskriver og strukturerer de eksisterende tilbud. Målet er at sikre de mange muligheder på Ribes Vikinger maksimal synlighed og anvendelighed for folkeskolelærere både i og uden for kommunen.

Museets som del af undervisningsforløb

Børnenes Efterårsudstilling var et samarbejde mellem museerne i vadehavskommunerne koordineret gennem Vadehavets Formidlerforum, og projektet var et eksempel på, hvordan elever i folkeskolen kan engageres i museets arbejde gennem længere forløb. På de deltagende skoler blev efterårsudstillingen til i et tværfagligt samarbejde mellem billedkunst, dansk og historie og resulterede i to udstillinger: "Vadehavet, handlen og Vikingetidens Ribe" på Ribes Vikinger og "Pionererne – de byggede en by" på Esbjerg Museum.

Museet ud af huset

Museet bliver ofte inviteret til at bidrage til vidensformidling uden for huset. Historie og arkæologi blev derfor formidlet både på Marbækdagen ved Myrthuegaard, Naturfagsfestivalen på Esbjerg Gymnasium og ved Forskningens Døgn på UC Syddanmark. Disse arrangementer uden for museets formidlingssteder er vigtige, da museet møder mennesker, der ikke kommer på vores udstillingssteder, ligesom det er en frugtbar måde at skabe nye samarbejdsrelationer og styrke de eksisterende.
Museets Ribe-guider har ud over rundvisninger på Ribes Vikinger også i 2011 bidraget til udbredelsen af fortællingen om Ribes fantastiske historie i de gader, hvor begivenhederne har fundet sted, ligesom rigtig mange har benyttet sig af de GPS-ture museet har været med til at udvikle.

Udstillinger og aktiviteter

Museet har i 2011 arrangeret mange mindre udstillinger samt julekalenderåbning i både Esbjerg og Ribe. Der har imidlertid ikke været kræfter til at udvikle større egenproducerede udstillinger.
Med afsæt i drøftelser på efterårets strategiseminar har Formidlingsenheden påbegyndt en afdækning af de enkelte udstillingssteders profil, så kommende udstillinger og øvrige formidlingsaktiviteter får tydelig tilknytning til stedets og Sydvestjyske Museers faglige fokusområde.

Åbning af »Pionererne, de byggede en by« på Esbjerg Museum. Foto: Vadehavets Formidlerforum.

Samlingen

Magasinoverflytningsprojektet
Projektet har kørt siden 2006 og omfatter flytning af samlingen fra de gamle magasiner til det nye. Undervejs bliver genstandene rengjort, og der bliver lavet en samlingsgennemgang. Gennemgangen omfatter bl.a., at vi fører registreringen up to date og knytter fotos til den. Herefter bliver genstandene sat på plads i det nye magasin efter overskuelige og logiske opstillingsprincipper.
Indtil videre har vi kun arbejdet med Ribe-delen af samlingen. Vi har gennemgået alt, hvad der er indkommet til museet i Ribe fra dets oprettelse i 1855 frem til 1980. Museets database rummer 699.097 arkæologiske fund fra Ribe og omegn fordelt på 144.380 genstandsbeskrivelser og 15.533 genstande fra nyere tid. Der er indtil videre tilknyttet 35.206 fotos til genstandsbeskrivelserne.

Kassationsrunde
I forbindelse med museets bestræbelser på at få nogle mere egnede magasiner til genstandene på Tobakken i Esbjerg forbereder vi en gennemgang af samlingerne på Tobakken med henblik på en efterfølgende kassationsrunde. Her vil der primært blive set kritisk på dubletgenstande, der er uden proveniens og/eller er i meget dårlig stand.
Museet har i begyndelsen af 2012 indsendt en ansøgning til Kulturstyrelsen om tre måneders frikøb af medarbejder til at foretage en samlingsgennemgang.

Registreringssystem
Samlingen er også gået i gang med udvikling af et nyt registreringssystem til afløsning af det nuværende ASR-sys. Det lider af manglende data ind- og udgange og lever heller ikke op til Kulturstyrelsens krav om offentliggørelse af museets genstande på hjemmesiden Museernes Samlinger (https://www.kulturarv.dk/mussam/). Til gengæld har det nogle gode registreringstekniske løsninger, som det er værd at bygge videre på. Derfor har vi indledt et samarbejde med it-firmaet Konkat i Århus, og i løbet af foråret 2012 håber vi at have et overblik over, hvad det vil koste at udvikle et registreringssystem, som lever op til museets mange krav og ønsker til et tidssvarende system.

Biblioteksflytning og registrering
I forbindelse med flytningen af administrationen til Tangevej 6 skulle også biblioteket på Esbjerg Museum flyttes. Nedpakket fyldte biblioteket 220 flyttekasser. Registreringen af museets bøger i Esbjerg Kommunes Biblioteks søgebase (der blandt andet gør bøgerne søgbare på www.bibliotek.dk) fortsatte i 2011, men ligger nu stille indtil biblioteket er genopstillet. Når bøgerne er blevet digitalt registrerede, vil vi få samkørt biblioteket med bøgerne fra de gamle Ribe-biblioteker, der stadigvæk befinder sig på Quedens Gaard og i Sortebrødregade, så vi ender ud med at have én samlet bogsamling med primæradresse på Tangevej 6. I alt råder vi over ca. 35.000 bøger og tidsskrifter. Disse kan langt fra alle være i det nye bibliotek, så en del vil blive placeret på 1. sal og i et kælderrum.

Forskellige skodele fra middelalderen. Fundet ved udgravning i Gravsgade/Kirkegårdsallé i 1979.

Undersøgelser

Arkæologi

ASR 13 II, Lindegården, Ribe
Totaludgravning af mat. 318a, Torvet 13. Fund af runesten, kirkegård med over 500 begravelser, processionsgang, kirkegårdsmur, færist, kannikegårde, kannikekloster samt civil bebyggelse. Den højmiddelalderlige kirkegård viste sig at være velbevaret med flere tilfælde af intakte trækister og i alt 11 murede grave. En række dendrodateringer afventes med spænding. 3½ m tykke kulturlag med stort fundmateriale. Udgravningen fortsætter i 2012.
Udgravningsleder: Morten Søvsø/Troels Bo Jensen
Undersøgelsestidspunkt: Marts 2011-
Undersøgelsen blev betalt af: Ribe Domsogns Menighedsråd, Velux Fonden og Kulturarvsstyrelsen

ASR 2360 II, Sct. Nicolaj Gade, Ribe
Anden etape af gaderenoveringen bevægede sig fra Ribe Kunstmuseum og ned til Odins Plads. Afgravning af vejkassen afslørede velbevarede kulturlag afsat på Ribes markedsplads i 800-årene. En stor sammenhængende flade kunne afrenses og registreres, og parcelstrukturen, som den kendes på baggrund af mange mindre undersøgelser, kunne bekræftes i stor skala. Fra et mindre felt på 1 x 1 m sikredes en dendroprøve, som var genanvendt, men havde fældningsåret ca. 775 e. Kr. Genanvendelsen må være sket o. år 800, og over den forseglede prøve var afsat endnu 1 m markedspladslag. Fra de øverste er udtaget C14-prøver, hvis resultater afventes. Kloakudskiftningen gav mulighed for at registrere en samlet profil hen igennem lagserien. Ved Odins Plads påvistes voldgraven omkring et borganlæg fra 1100-årene. Stort fundmateriale fremkommet ved vandsoldning.
Udgravningsleder: Michael Alrø Jensen
Undersøgelsestidspunkt: Juni-november 2011
Undersøgelsen blev betalt af: Esbjerg Kommune

ASR 2381, Porsborgs kælder, Ribe
I forbindelse med en gulvsænkning i renæssancebygningen Porsborg opført 1590, blev der i et mindre kælderlokale udført en digital registrering af en pikstensbrolægning, hvis anlæggelse fundmæssigt dateres til o. 1700-tallet, men hvis udseende og niveau formodentligt ligger tæt op af det, som huset havde på anlæggelsestidspunket. Derudover blev der under brolægningen og dennes sættelag, fundet en sekvens af gulvlag, som ud fra keramikfund dateres til 1100-tallet.
Udgravningsleder: Troels Bo Jensen
Undersøgelsestidspunkt: Januar-februar 2011
Undersøgelsen blev betalt af: Gammelt Præg

ASR 2391, Ribe Domkirkeplads, Ribe
Omfattende undersøgelser i forbindelse med nyanlæg-

ASR 13 II, Lindegården, Ribe

Undersøgelser

gelse af Ribe Domkirkeplads. Rørudskiftninger har afsløret vikingetidige/tidligmiddelalderlige begravelser i stort tal spredt over hele det senere kendte kirkegårdsareal. Øst for Domkirkens apsis er påvist tre vikingetidige kammergrave. Heraf indeholdt den ene en vognfading, hvori fandtes en perlekæde og to skivefibler. Desuden er påvist enkelte stammekister, mens hovedparten af de gravlagte ligger i sammensømmede plankekister. Fund af flere murede grave af tuf eller tegl. Sydvest for Domkirken er påvist et stenhus og i Skolegade en yderst velbevaret plankevej, hvis dendrodatering afventes. Udgravningen fortsætter i 2012.
Udgravningsleder: Michael Alrø Jensen/Morten Søvsø
Undersøgelsestidspunkt: November 2011-
Undersøgelsen blev betalt af: Esbjerg Kommune

ASR 2401, Tangegaard, Tange
Arkæologisk forundersøgelse og efterfølgende overvågning af udgravning til nyt regnvandsbassin i engene syd for Tangegaard. Desuden overvågning af kloakudskiftning i den østre ende af Seminarievej og Tangevej. Ingen fund eller anlæg.
Udgravningsleder: Troels Bo Jensen
Undersøgelsestidspunkt: Juni-oktober 2011
Undersøgelsen blev betalt af: Sydvestjyske Museer

ASR 2407, Vilslevvej 16, Vilslev
Mindre forundersøgelse forud for opførelse af landbrugsbygninger. Som eneste anlæg fandtes i den centrale del af det undersøgte område to kogestensgruber.
Udgravningsleder: Troels Bo Jensen
Undersøgelsestidspunkt: Februar 2011
Undersøgelsen blev betalt af: Sydvestjyske Museer

ASR 2415, Mejlby Engevej 1, Ribe Nørremark
I forbindelse med en planlagt anlæggelse af en kunstig sø og jordvarmeanlæg ved gården Blæsbjerg, Mejlby Engevej 1, 6760 Ribe, blev der foretaget en mindre forundersøgelse af de berørte områder. Ved forundersøgelsen blev der fundet ildstedsrester, der ud fra keramikfund dateres til tidlig middelalder, og stolpehuller, der så ud til at stamme fra renæssancen. Der blev yderligere gjort enkelte fund fra stenalder og middelalder. Jordvarmeslangerne kunne flyttes til et areal uden fortidsminder.
Udgravningsleder: Troels Bo Jensen
Undersøgelsestidspunkt: Marts 2011
Undersøgelsen blev betalt af: Sydvestjyske Museer

ASR 2423, AVK Plast, Øster Vedsted
I forbindelse med en mulig udvidelse af AVK Plast, Øster Vedstedvej 26A, 6760 Ribe, blev der foretaget en forundersøgelse af området syd for de stående fabrikshaller. Der fandtes et velbevaret langhus og flere hegnsforløb, der ud fra typologi og keramikfund dateres til germansk jernalder. Derudover fandtes enkelte udaterede bebyggelsesspor. Desuden enkelte keramikfund fra tidlig middelalder og renæssance.
Udgravningsleder: Troels Bo Jensen

ASR 2360 II,
Sct. Nicolaj Gade, Ribe

Undersøgelser

Undersøgelsestidspunkt: Juni 2011
Undersøgelsen blev betalt af: Sydvestjyske Museer

ASR 2423 II, AVK Plast, Øster Vedsted
I forbindelse med en mulig udvidelse af AVK Plast, Øster Vedstedvej 26A, 6760 Ribe, blev der foretaget en forundersøgelse af området nord for de stående fabrikshaller. Ved forundersøgelsen blev der fundet spor efter et hulbælte formodentlig fra førromersk jernalder, og to langhuse og andre spredte bebyggelsesspor, der ud fra typologi og keramikfund dateres til germansk jernalder.
Udgravningsleder: Troels Bo Jensen
Undersøgelsestidspunkt: Juli 2011
Undersøgelsen blev betalt af: Sydvestjyske Museer

ASR 2424, Ribe Kunstmuseums havemur, Sct. Nicolaj Gade, Ribe
Undersøgelsen fulgte udgravningen af fundamentet til en ny havemur, som bliver kommende sydøstlig afgrænsning af Ribe Kunstmuseums have. Profilen i den ca. 1 m dybe grøft blev registreret. Der påvistes øverst recente havelag og derunder overkanten af middelalderlige kulturlag.
Udgravningsleder: Mette Sørensen/Sarah Qvistgaard
Undersøgelsestidspunkt: August 2011
Undersøgelsen blev betalt af: Ribe Kunstmuseum

ASR 2425, Tangekvarteret, Ribe Østermade
Overvågning af udgravning af fjernvarmetracéer i den indre del af Tangekvarteret. I det kun 50 cm brede og 70 cm dybe tracé lykkedes det at påvise både vikingetidens og middelalderens voldgrave omkring Ribe i form af "Voldgrav B" fra 9. årh. og "Voldgrav C" fra o. år 1200. Desuden påvistes vejspor og en åbning i "Voldgrav C" – nok landevejen ud mod Tange.
Udgravningsleder: Sarah Qvistgaard/Michael Alrø Jensen/Morten Søvsø
Undersøgelsestidspunkt: August-september 2011
Undersøgelsen blev betalt af: Ribe Fjernvarme Aps

ASR 2427, Ribe Station, Ribe
Registrering af arkæologiske spor kortvarigt blottede i forbindelse med BaneDanmarks udskiftning af jernbaneskinnerne gennem Ribe. Trods vanskelige arbejdsforhold lykkedes det at indhente væsentlige nye oplysninger om både det oprindelige landskabsrelief og bebyggelsesintensiteten i området. Desuden påvistes vikingetidens "Voldgrav B".
Udgravningsleder: Troels Bo Jensen/Morten Søvsø
Undersøgelsestidspunkt: Juli-august 2011
Undersøgelsen blev betalt af: BaneDanmark

ASR 2428, Ribe Biogas, Ribe Nørremark
Mindre forundersøgelse. Som eneste kulturhistoriske indslag i området fandtes spredt i hele området NØ-SV-orienterede hjulspor, stedvis hulvejslignende, formodentlig stammende fra tidligere forløb af Koldingvej, som i dag forløber ca. 350 m syd for området.
Udgravningsleder: Troels Bo Jensen
Undersøgelsestidspunkt: Juli 2011
Undersøgelsen blev betalt af: Sydvestjyske Museer

ASR 2430, Ib Laursen Aps, Øster Vedsted
Mindre forundersøgelse forud for halbyggeri. Ved forundersøgelsen gravedes to N-S-orienterede søgegrøfter, der

ASR 2423 II, AVK Plast, Øster Vedsted

Undersøgelser

som eneste anlæg afdækkede et fyldskifte fra nyere tid.
Udgravningsleder: Sarah Qvistgaard
Undersøgelsestidspunkt: September 2011
Undersøgelsen blev betalt af: Sydvestjyske Museer

ASR 2431, Gadefennevej 4, Enderup
Ved forundersøgelsen fandtes ikke anlæg af væsentlig arkæologisk interesse inden for planområdet, som delvist var udgravet allerede i 2007-08 (ASR 1925). Området blev frigivet. Ved bygherres efterfølgende muldafrømning fremkom et N-S-orienteret stolpebygget hegn, og museet blev tilkaldt. Der var tale om flere faser af sadeltagshegn tilhørende yngre romersk jernalder/ældre germansk jernalder, som blev opmålt og registreret. Desuden fandtes rester af et dårligt bevaret hus fra samme periode.
Udgravningsleder: Sarah Qvistgaard
Undersøgelsestidspunkt: September-oktober 2011
Undersøgelsen blev betalt af: Sydvestjyske Museer

ASR 2432, Ulvehøjvej 7, Vester Vedsted
Mindre forundersøgelse forud for nedgravning af jordvarmeslanger. Der afdækkedes enkelte, spredte stolpehuller, men ikke fortidsminder af væsentlig arkæologisk interesse inden for planområdet.
Udgravningsleder: Sarah Qvistgaard
Undersøgelsestidspunkt: September 2011
Undersøgelsen blev betalt af: Sydvestjyske Museer

ASR 2433, Devel Tægte, Tved
Mindre forundersøgelse forud for opførelse af gylletank. Der afdækkedes spredte ardspor i blegsand og to recente grøfter med tegl, der opfattes som markskel. Der fandtes ingen anlæg af væsentlig arkæologisk interesse inden for planområdet.
Udgravningsleder: Sarah Qvistgaard
Undersøgelsestidspunkt: September 2011
Undersøgelsen blev betalt af: Sydvestjyske Museer

ASR 2441, Sdr. Farup Maskinstation, Sdr. Farup
Udgravning af 700 m2 med tæt bebyggelse fra ældre jernalder. Blandt andet tre gårdsanlæg, hvoraf det ene var udstyret med et halvcirkelformet palisadehegn på nordsiden.
Udgravningsleder: Sarah Qvistgaard
Undersøgelsestidspunkt: December 2011
Undersøgelsen blev betalt af: Sdr. Farup Maskinstation

ESM 2149-3F, Lalandia Billund etape 3, Billund By
I forlængelse af forundersøgelse fra 2010 blev den overpløjede gravhøj 190601-100 eftersøgt af to omgange , men ikke fundet. Arealet blev frigivet.
Udgravningsleder: Anders Olesen/Steen F. Jensen
Undersøgelsestidspunkt: Marts og juni 2011
Undersøgelsen blev betalt af: Lalandia Billund

ESM 2372-2, Sjelborg Nord, Hjerting
I efteråret 2010 blev der foretaget en forundersøgelse af 7,1 ha, hvoraf 1,3 ha blev udtaget til en egentlig arkæologisk undersøgelse. I den forbindelse blev der konstateret en række mindre hustomter bestående af to til tre sæt tagbærende stolper fra yngre bronzealder eller tidlig førromersk jernalder, og en enkelt større hustomt med seks sæt tagbærende stolper og væggrøft i østenden fra tidlig førromersk jernalder.
Udgravningsleder: Anders Olesen
Undersøgelsestidspunkt: April-maj 2011
Undersøgelsen blev betalt af: Esbjerg Kommune

ESM 2599-3U Landlystvej, Bryndum
Undersøgelse af 0,4 ha forud for byggemodning. Herved lokaliseredes der to huse med bevaret væggrøft. Husene kan typologisk dateres til førromersk jernalder. Herudover fremkom der resterne af noget, der lignede et rundt udhus med væggrøft, hvilket er noget, vi ikke er stødt på tidligere i området.
Udgravningsleder: Steen Frydenlund Jensen
Undersøgelsestidspunkt: Marts-april 2011
Undersøgelsen blev betalt af: Esbjerg Kommune

ESM 2607-5, Sønderris, Ravnsbjerg
Forundersøgelse af 12.7 ha, hvoraf 2.4 hektar blev indstillet til udgravning. I forbindelse med udgravningen blev der konstateret en lang række hustomter, fortrinsvis fra ældre jernalder. Dog ligger flere af hustomterne på grænsen til yngre bronzealder. Dertil kommer et midtsule-hus med små vægstolper. Udover bebyggelse blev der fundet to grave, hvoraf den ene med sikkerhed kan dateres til enkeltgravskulturen. Udgravningen blev indstillet i starten af december, og der er stadig et mindre areal, som afventer udgravning.
Udgravningsleder: Anders Olesen
Undersøgelsestidspunkt: Oktober-december 2011
Undersøgelsen blev betalt af: Esbjerg Kommune

ESM 2713-1, Tjæreborg Nord, Tjæreborg
I forbindelse med forundersøgelse af et 19 ha stort areal blev der konstateret bebyggelse fra romersk jernalder. Den ansvarlige arkæolog, Mads Bakken Thastrup, indstillede derefter et areal på 7,1 ha til yderligere undersøgelse. Bygherre ønskede at undersøgelserne skulle foregå i flere etaper, og derfor er det kun 2,3 ha der på nuværende tidspunkt er undersøgt. I forbindelse med udgravningen af etape 1 blev der konstateret omfattende spor af

Undersøgelser

bebyggelse fra ældre romersk jernalder og midten af romersk jernalder. Derudover blev der udgravet to jordfæstegrave med stenlægning i bunden og spor efter lodret stillede planker i gravene. Desuden blev konstateret tre urnegrave og en brandplet som alle indeholdt en jernkniv. Bebyggelsen, som blev udgravet på denne etape af udgravningerne, bærer præg af at være forløberen til den rækkelandsby, der kunne konstateres i forundersøgelse.
Udgravningsleder: Anders Olesen
Undersøgelsestidspunkt: Juni-oktober 2011
Undersøgelsen blev betalt af: Esbjerg Kommune

ESM 2722, Kirkegade, Vorbasse
Forundersøgelse af 4.500 m2 forud for opførelse af nyt menighedshus. I den sydlige del af området fandtes enkelte spredte stolpehuller og fyldskifter, en kogestensgrube og to agerrender, alt udateret. Muldlaget var tyndt og stort set uden nyere kulturspor i form af tegl m.m. Arealet blev efterfølgende frigivet til byggemodning.
Udgravningsleder: Morten Søvsø/Troels Bo Jensen
Undersøgelsestidspunkt: Januar 2011.
Undersøgelsen blev betalt af Sydvestjyske Museer

ESM 2728, Karensminde, Morsbøl
Undersøgelse af 1.400 m2 til brug for ny udstillingsbygning til Museumsgården Karensminde. Ved undersøgelsen fandtes et vejforløb fra starten af 1800-tallet samt skelgrøfter fra formodet tofte- eller agersystem fra middelalder eller renæssance.
Udgravningsleder: Anders Olesen
Undersøgelsestidspunkt: Marts 2011
Undersøgelsen blev betalt af: Billund Museum

ESM 2730 Cykelsti Tjæreborg-Bramming
Overvågning af 35.000 m2 forud for etablering af cykelsti. Ud over en række skelgrøfter, heriblandt et hovedgårds- og et ejerlavsskel, der kunne genfindes på original 1 kortene, fremkom der også en boplads og resterne efter en tuegravplads. Disse to lokaliteter fik journalnumrene 2766 Sneumvej II (tuegravpladsen) og 2767 Sneumvej III (bopladsen) og er nærmere beskrevet der.
Udgravningsleder: Steen Frydenlund Jensen
Undersøgelsestidspunkt: Juni 2011
Overvågningen blev betalt af: Sydvestjyske Museer

ESM 2731 Bramming Hovedgård, Bramming
Forundersøgelse og efterfølgende arkæologisk undersøgelse af i alt 5.395 m2 i forbindelse med anlæggelse af jordvarmeanlæg ved Sydvestjyllands Efterskole på Bramming Hovedgård. Der blev lokaliseret to huse fra førromersk jernalder, fire huse fra sen vikingetid, fire hovedhuse fra tidlig middelalder samt en økonomibygning fra renæssancen. Herudover blev der lokaliseret økonomibygninger fra ovenstående perioder og otte grubehuse, som på nær et formodentlig tilhører vikingetidsbebyggelsen.
Udgravningsleder: Malene Aagreen Nielsen og Mads Bakken Thastrup
Undersøgelsestidspunkt: Februar-april 2011
Undersøgelsen blev betalt af: Sydvestjyllands Efterskole og Kulturarvsstyrelsen

ESM 2732, Hovedgaden 44, Billund
Forundersøgelse efter spor af overpløjet gravhøj 190601-35 i forbindelse med ny boligbebyggelse. Højen fandtes ikke.
Udgravningsleder: Anders Olesen
Undersøgelsestidspunkt: Januar 2011
Undersøgelsen blev betalt af Sydvestjyske Museer

SM 2713-1, Tjæreborg Nord. Under udgravningerne blev der fundet tre urnegrave.

Undersøgelser

ESM 2734 Berntsensvej, Bryndum
Forundersøgelse af et 1.3 ha stort areal, hvoraf 4.550 m2 blev indstillet til arkæologisk undersøgelse. Der blev i forbindelse med udgravning konstateret to hustomter fra bronzealderen og en række gruber af forskellig karakter.
Udgravningsleder: Anders Olesen
Undersøgelsestidspunkt: Maj 2011
Undersøgelse blev betalt af: Boligforeningen Fremad

ESM 2735, Kibsgårdsvej 11, Bryndum
Forundersøgelse af 5.000 m2 forud for etablering af staldanlæg.
Der fremkom ved forundersøgelsen intet af antikvarisk interesse.
Udgravningsleder: Steen Frydenlund Jensen
Undersøgelsestidspunkt: Marts 2011.
Forundersøgelsen blev betalt af: Sydvestjyske Museer

ESM 2738, Grindstedvej, Sdr. Elkær, Grene
Forundersøgelse af 2,1 ha forud for etablering af ny træ-lasthandel i Billund. Der fremkom et fyldskifte, måske rest af gammelt dyrkningslag, med et flintafslag og et skår af stenalder- eller ældre bronzealderkarakter i områdets vestlige del, samt rester af et hus fra ældre bronzealder i områdets nordøstlige del. Huset blev ikke berørt af anlægsarbejde, og området blev efterfølgende frigivet til byggemodning.
Udgravningsleder: Steen Frydenlund Jensen
Undersøgelsestidspunkt: August 2011
Undersøgelsen blev betalt af: Vejen Trælast

ESM 2741, Guldager Stitunnel, Guldager
I forbindelse med etableringen af en stitunnel under Tarphagevej i Sønderris, Esbjerg, blev et mindre areal udgravet. I den forbindelse blev der konstateret hustomter fra ældre romersk jernalder. I alt blev der udgravet 6 hustomter, hvoraf de 5 havde karakter af økonomibygninger. Lokaliteten ligger i umiddelbar forlængelse af flere udgravninger, hvor der blev konstateret bebyggelse fra førromersk jernalder (ESM2607-1 til -5).
Udgravningsleder: Anders Olesen
Undersøgelsestidspunkt: Juni 2011
Undersøgelsen blev betalt af: Esbjerg Kommune

ESM 2755 Rugmarken, Sdr. Gørding
Forundersøgelse af 16.000 m2 forud for udstykning til parcelhuskvarter. Nordligst i området en række lavbundede grøfter og hjulspor, der godt kunne være rester efter en ældre og lidt sydligere forlægning af den nord for området gående vej mod Ildsted og Nørre Bøel. Området blev frigivet til byggeri umiddelbart efter forundersøgelsen.
Udgravningsleder: Steen Frydenlund Jensen
Undersøgelsestidspunkt: September 2011
Forundersøgelsen blev betalt af: Esbjerg Kommune

ESM 2759-04359, Ulknudvej 25, Morsbøl
Forundersøgelse forud for skovrejsning på 20 ha. Ved prøvegravningen kunne det konstateres, at arealerne tidligere havde været dybdepløjet. Arealet frigivet.
Udgravningsleder: Jonas Sigurdsson
Undersøgelsestidspunkt: November 2011
Undersøgelsen blev betalt af: Kulturarvsstyrelsen

ESM 2731, Bramming Hovedgård. Arkæolog Malene Aagren Nielsen fortæller elever fra Sydvestjyllands Efterskole om udgravningen ved efterskolen.

Undersøgelser

ESM 2759-04434, Ølufgårdsvej 33, Ølufgård, V. Nebel
Forundersøgelse forud for skovrejsning på 22 ha. Intet fundet. Det viste sig, at arealet tidligere var afgravet i forbindelse med råstofindvinding. Frigivet uden for 100 m-zonen om den fredede gravhøj 3303.11, som ligger midt på arealet.
Udgravningsleder: Jonas Sigurdsson
Undersøgelsestidspunkt: November 2011
Undersøgelsen blev betalt af: Kulturarvsstyrelsen

ESM 2762, Nørre Forumvej 11, Forum
Forundersøgelse af 1.122 m2 forud for etablering af jordvarmeanlæg.
Midt i det prøvegravede område fremkom der dele af to huse, hvoraf det ældste typologisk må dateres til vikingetiden, og det yngste til sen vikingetid eller tidlig middelalder. Af det ældste var spor efter både vægstolper og tagbærende stolper bevaret, mens det yngste kun havde bevarede rester efter tagbærende stolper og muligvis enkelte vægstolper. Begge huse strakte sig uden for undersøgelsesområdet og blev opmålt og undersøgt på forundersøgelsen.
Udgravningsleder: Steen Frydenlund Jensen
Undersøgelsestidspunkt: August-september 2011
Forundersøgelsen blev betalt af: Sydvestjyske Museer

ESM 2763, Vestervadvej 24, Ølufgård, V. Nebel
Forundersøgelse af 900 m2 forud for etablering af jordvarmeanlæg.
Der fremkom ved forundersøgelsen resterne af en enkelt kogestensgrube, men ellers intet af antikvarisk interesse.
Udgravningsleder: Steen Frydenlund Jensen
Undersøgelsestidspunkt: September 2011
Forundersøgelsen blev betalt af: Sydvestjyske Museer

ESM 2764, Sneum Kirkevej 9, Sneum Hovedgaard
Forundersøgelse af 247 m2 forud for etablering af jordvarmeanlæg.
Der fremkom ved forundersøgelsen resterne af en enkelt kogestensgrube og et stolpehul af ukendt datering, men ellers intet af antikvarisk interesse.
Udgravningsleder: Steen Frydenlund Jensen
Undersøgelsestidspunkt: September 2011
Forundersøgelsen blev betalt af: Sydvestjyske Museer

ESM 2766 Sneumvej II, Allerup
Forundersøgelse af 1.952 m2 forud for etablering af cykelsti.
Der fremkom ved forundersøgelsen resterne af to meget lave cirkulære grøfter, der tolkedes som de sporadiske rester efter et par tuegrave, hvor selve urnegraven, der skulle have været i midten af anlægget, var forsvundet.
Udgravningsleder: Steen Frydenlund Jensen
Undersøgelsestidspunkt: Juni 2011
Forundersøgelsen blev betalt af: Sydvestjyske Museer

ESM 2767 Sneumvej III, Allerup
Forundersøgelse af 1.991 m2 forud for etablering af cykelsti.
Der fremkom ved forundersøgelsen resterne af et sadeltagshegn eller i hvert fald dobbeltstolpehegn, der typologisk hører til i germansk jernalder. Der fandtes ud for hegnet en del fyldskifter, men intet der umiddelbart kunne erkendes som huse.
Udgravningsleder: Steen Frydenlund Jensen
Undersøgelsestidspunkt: Maj 2011
Forundersøgelsen blev betalt af: Sydvestjyske Museer

ESM 2769, Jerriggård, Jerrig
Forundersøgelse. På grund af sandtagning var et areal på 220 m2 muldafrømmet tæt på Grindsted Å. Her fandtes halvdelen af et 16 m langt, Ø-V-vendt, rektangulært hus med jordgravede stolper, hvori fund af brændt ler og teglsten kunne tyde på, at det kan have været et nedbrændt bindingsværkshus. Tæt ved huset fandtes desuden en jydepottemile fyldt med fejlbrændte og itugåede kar. Jydepotteskår fra husets stolpehuller knytter huset og milen sammen, og ud fra skårene synes dateringen at kunne være sidste halvdel af 1700-tallet eller begyndelsen af 1800-tallet.
Udgravningsleder: Ingrid Stoumann/Steen Frydenlund Jensen
Undersøgelsestidspunkt: Oktober 2011
Undersøgelsen blev betalt af: Sydvestjyske Museer

ESM 2771, Kåveren, Sønderho
Forundersøgelse og undersøgelse af 97 m2 forud for genetablering af sømærket "Kåveren" i Sønderho. Der fremkom ved forundersøgelsen spor efter 7 stolpehuller, samt et fyldkifte der udgjorde aftrykket af fundamentet for 1800-tals udgaven af Kåveren. Sidstnævnte aftegnede sig som en X-formet sort nedsivning i stærk kontrast til det hvide klitsand, med centrum 1,30 m. SØ for den genrejste Kåvers centrum.
Udgravningsleder: Steen Frydenlund Jensen
Undersøgelsestidspunkt: Oktober 2011
Forundersøgelsen blev betalt af: Sydvestjyske Museer og Sønderho Havn Støtteforening

Undersøgelser

Tilsyn med fredede fortidsminder

Sydvestjyske Museer har sammen med ni andre museer i Danmark indgået kontrakt med Kulturarvsstyrelsen, fra 2012 Kulturstyrelsen, om at føre tilsyn med fredede fortidsminder. Museet har tilsynspligten i hele det gamle Ribe Amt (kommunerne Billund, Esbjerg, Fanø, Varde, Vejen) samt Vejle Kommune. I 2012 vil der være tale om ca. 650 periodiske tilsyn, samt hvad der måtte komme af genbesigtigelser, når evt. ulovligheder er blevet lovliggjort. Tilsynet udføres af museumsinspektør Steen Frydenlund Jensen.

Tilsynet med de fredede fortidsminder forløb rigtigt godt i 2011, og selvom vi havde fået 150 ekstra tilsyn grundet de foregående to års stilstand på grund af softwareudvikling hos Kulturarvsstyrelsen, fik vi gennemført samtlige de 680 periodiske tilsyn, vi var forpligtigede til, og nåede derudover 29 tilsyn af kvoten for 2012.

Herudover indgik vi i løbet af efteråret to ekstra kontrakter med Kulturarvsstyrelsen. Den første gik ud på at teste en opdateret version af tilsynssoftwaren, hvilket forløb tilfredsstillende. Den anden, som løber 2012 ud, går ud på at nyberejse 23 fortidsminder, der er indstillet til fredning, heriblandt foretage arkivalsk kontrol og udarbejde udkast til fredningstekster.

ESM 2618, Dyrhøj 3503.1, Måde, Esbjerg
Museet udarbejdede i 2011 budget for retablering af den fredede høj, Dyrhøj, fred.nr. 3503.1 i Måde. Efter gentagne anmeldelser om deponering af stadig større mængder jord op ad Dyrhøj samt udvidelse af minkfarm og opsætning af hegn klods op ad højen, indkaldte Kulturstyrelsen i efteråret 2011 til møde på stedet, hvori deltog repræsentanter for ejeren, museet, kommunen og Kulturstyrelsen. Man besigtigede højen i fællesskab og blev enige om en fremgangsmåde for udbedring af højen. Før denne kan iværksættes, skal Esbjerg Kommune dog have afgjort dispensationssagen for udvidelsen af minkfarmen inden for højens beskyttelseszone, hvilket ikke skete i 2011, og retableringen af højen er således udskudt til 2012.

Den fredede høj, Dyrhøj, fred.nr. 3503.1 i Måde.

Undersøgelser

Historie

ASR 2402, Markmandsskilt, Ribe Nørremark
Søren Mulvad skænkede SJM et messingskilt, han for år tilbage havde fået af Marinus Nielsen, gårdbruger på Ribe Nørremark, som havde fundet skiltet "på marken". Skiltet må have tilhørt markmandsembedet, og markmandshuset lå netop på Nørremarken, se Original 1 kortet.
Ansvarlig: Morten Søvsø

ASR 2404, Stukforme fra Giørtz' villa, Sct. Nicolaj Gade, Ribe
I forbindelse med Ribe Kunstmuseums restaurering i 2010 fandtes på loftet et sæt af de originale stukforme fra bygningens opførelse i 1864. De blev overgivet til museet.
Ansvarlig: Morten Søvsø

ASR 2405, Interview med Hr. Aage Andersen, Ribe
Interview med Hr. Aage Andersen foretaget af Hans Ole Matthiessen den 27/9 og 28/9 2000 i anledning af Aage Andersens fratrædelse samme år. Interviewet fandt sted på "det grønmalede kontor" i sidefløjen på Quedens Gaard. Interviewet er indspillet på to kassettebånd, som i 2011 er digitaliseret, ligger elektronisk i sagen. I interviewet fortæller Hr. Andersen om sit mangeårige virke i Ribe, om flere af de gamle museumssager, om opdagelsen af Ribes vikingetid med mere.
Ansvarlig: Mette Højmark Søvsø

ASR 2414, Spandet Station, nedrivningssag
Ejer ønsker at nedrive den tidligere stationsbygning opført 1914, mens Spandet endnu var tysk. SJM kommenterede nedrivningsansøgningen og anbefalede, at bygningen blev bevaret.
Ansvarlig: Morten Søvsø

ASR 2426, registrering af Dagmarsgades vandværk inden salg
Esbjerg Kommune kontaktede museet angående et forestående salg af Dagmarsgades vandværk. Museet har undersøgt og registreret det stående anlæg, se arkivalier og fotos i sagen.
Ansvarlig: Mikkel Kirkedahl Nielsen

ESM 2739, Landsbyplaner
Esbjerg Kommune er i gang med at udarbejde landsbyplaner. Museet har medvirket ved udarbejdelse af syv kulturhistoriske beskrivelser af landsbyer og deltager desuden i styregruppen.
Ansvarlig: Mette Slyngborg

ESM 2560, Opmåling
Opmåling af bygninger, Erhvervsakademi Sydvest: Opmåling af Signalhus ved Esbjerg Havn pga. ansøgning om nedrivning samt havnebetjent bolig.
Ansvarlig: Mette Slyngborg

ESM 2739, Landsbyplaner
Udarbejdelse af syv landsbyplaner samt styregruppemedlem.

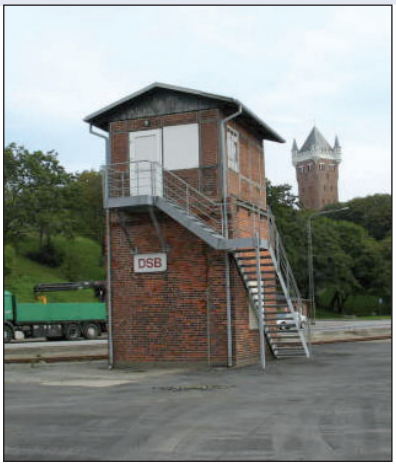

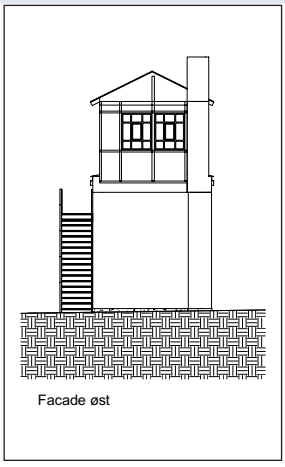

ESM 2560, opmåling af signalhus ved Esbjerg Havn. Fotoregistrering af signalhusets indre, fotograferet af elever fra EA-Vest i forbindelse med bygningsopmåling. Bygningsopmåling af signalhuset foretaget af elever fra EA-Vest.

Udstillinger og aktiviteter

Udstillinger og aktiviteter på Museet Ribes Vikinger

Særudstillinger
01.01-31.12: Hvorfor Ribe?
13.10-13.11: Børnenes Efterårsudstilling: Vadehavet, handlen og Vikingetidens Ribe

Forhalsudstillinger
Fokus på Skoletjenesten på Quedens Gaard i Ribe
Fokus på Middelalderstien i Ribe
Fokus på russiske malede trææg og påskens traditioner
Runestenen fra Lindegaardsudgravningen i Ribe

Øvrige aktiviteter
Vinterferie:
12.02-20.02: Find de underlige fejl i udstillingerne
Påske:
16.04-25.04: Påskeæggejagt
20.04-22.04: Dekorer påskeæg
Sommeraktiviteter:
Alle onsdage i juli og august: Aftenåbent og drop-in Ghostwalk
Tirsdage i juli: Lav vikingeperler på museet
Torsdage juli og august: Middelalderens børn
Juni-september: Tyd runerne
Den arkæologiske sandkasse er åben
Kulturnat:
16.10: Kulturnat: "Liv i porte, gårde og slipper"
Efterårsferie:
08.10-06.11: Lær om vikingebørn og deltag i en
konkurrence:
17.10-21.10: Lædеrværksted ved middelalderklanen Røn
Jul:
01.12-31.12: Julekalender: Nissens historie

Udstillinger og aktiviteter på Esbjerg Museum

Særudstillinger
01.01-27.02: En fis i en hornlygte
01.01-27.03: Løvfald – når affald bliver til kunst
01.04-05.06: Den gode historie
10.06– 04.09: Med blikket mod Vest
13.10-13.11: Børnenes Efterårsudstilling: Pionererne, de byggede en by
24.11-15.01: Gåsens kulturhistorie

Kulturnat:
14.10: Kulturnat: I lommelygtens skær
Jul:
01.12-31.12: Julekalender: Gåsens kulturhistorie

Aktiviteter i Esbjerg Vandtårn
Kulturnat:
14.10: Vinsmagning arrangeret af Esbjerg og Omegns Museumsforening

Øvrige aktiviteter
241 rundvisninger og Ghostwalks for grupper og skoleklasser á 1 times varighed på Museet Ribes Vikinger og i Ribe by.
29.04: Forskningens Døgn 2011
10.12-11.12: Jul på Quedens Gaard

Museumsforeningsforedrag og arrangementer
Det Antikvariske Selskab i Ribe og Esbjerg og Omegns Museumsforening i samarbejde med Sydvestjysk Folkeuniversitet og Historisk Samfund for Ribe Amt:
25.05-04.06: Historisk rejse: Det tabte land. Kalmar og Gotland.

Det Antikvariske Selskab i Ribe
20.01: Domkirkens rum – de kendte og de " hemmelige"
25.02: Danskere på Vestfronten
06.03: Fastelavnsfest i Quedens Gaard
24.03: Generalforsamling ifølge vedtægterne
27.03: Tur til Sprogø
06.04: Pokker er løs – syfilis i evolutionens værksted
28.04: Den ny Domkirkeplads
12.05: Ribe som kulturby historisk set – idéer og realiteter
04.09: Historisk søndagstur:
Fra Nørreporten til Nørremarken
29.09: Füsing - en nyopdaget vikingetidsbebyggelse ved Hedeby
06.10: Nationalpark Vadehavet kulturhistorisk set
17.11: Om Sct. Catharinæ Kirke og Kloster
01.12: Hvad er det? - gætteleg med museets inspektører
10.12-11.12: Bogbazar i Toldboden

Esbjerg og Omegns Museumsforening
24.02: Ghettoen – set fra en historisk vinkel
20.03: Kør-selv tur til Museet for Varde By og Omegn
23.03: Generalforsamling og "Kultur på recept"
07.04: Kør-selv tur til Esbjerg Evangeliet – et stykke Danmarks- og bibelhistorie
15.05: Kør-selv tur til Gram Lergrav og Gram Slot
18.09: Kør-selv tur til Musikgalleriet Mariehaven
04.10: Hvad er det? - gætteleg med museets inspektører
29.10: Kør-selv tur til HEART – Herning Museum of Contemporary Art
03.11: Jelling-stenene set gennem konservatorens briller
17.11: Medlemsaften – museum og forening gennem 75 år. Foredrag ved Peter Dragsbo.
23.11: Inden for murene – en skumringstur i Esbjerg
25.11: Ribe i Danmarkshistorien 710-2010
06.12: Historier og anekdoter fra Ribe
11.-12.12: Bogbazar i Toldboden

Udstillinger og aktiviteter

I Quedens Gaard lærer drengene at mure i bindingsværk.

Ingrid Stoumann åbner 1. decembers låge med skoleklasse.

Skoletjenesten på Quedens Gaard i Ribe: Lærere på kurset "Hvordan formidler vi historien" afprøver læseteater på egen krop. Foto: Sydvestjyske Museer

Arrangementet "Hvad er det?" blev afholdt for museumsforeningerne i hhv. Esbjerg (billedet) og i Ribe.

Publikationer og foredrag

Steen Frydenlund Jensen
Gravhøjene og arkæologien ved Skads. Foredrag og rundvisning for Danmarks Naturfredningsforening. 18.06.11

Troels Bo Jensen
Fiskergade i Ribe. By, marsk og geest, 23, s. 34-45.
Pottemageraffald fra Enderup – Hovedtendenserne i keramikken fra en Sydvestjysk pottemager. Indlæg på Metodegruppens keramikseminar i Haderslev. 12.05.11
Degnestien – Hulbæltet fra Øster Vedsted. Indlæg på hulbælteseminar ved Ringkøbing-Skjern Museum.
Degnestien – Hulbæltet fra Øster Vedsted. Indlæg på ODMs faglige orienteringsmøde på Hotel Nyborg Strand, forhistorisk gruppe. 16.-18.11.11

Kamma Marie Poulsen-Hansen
Middelalderens veje set fra et arkæologisk synspunkt. Vejhistorie, 19, 2011, s. 3-10.
Smedens plads i den middelalderlige landsby. Indlæg på seminaret Smedens Rum – smeden. 13.10.11.

Sarah Qvistgaard
Bebyggelsesarkæologi anno 2010 (med Niels Algreen Møller og Steen Frydenlund Jensen). Nyt fra Vestfronten. Nord- og vestjyske bebyggelser fra ældre jernalder. Beretning fra et colloquium i Ribe 4.-5. Oktober 2010. Arkæologiske Skrifter 10. Saxo-instituttet, Københavns Universitet. (Niels Algreen Møller, Sarah Skytte Qvistgaard & Steen Frydenlund Jensen red.) s. 7-12.

Mette Slyngborg
I kærlighedens tegn – kærlighed i 400 år. Foredrag om Kærlighedens kulturhistorie og kriteriet for valg af partner gennem tiderne. Silkeborg Museum. 11.04.11.
Den gode fusion – hvad skal der til? Oplæg på SBFF-seminar, Dansk Magisterforening, Hindsgavl Slot. 17.06.11.
Det gode hjem. Medarrangør, boligpuljeseminar, Møntergården, Odense. 08.09.11.
Museerne i undervisningen – underholdning eller undervisning? Underviser i samarbejde med MUSKO og Pædagogisk Udvikling, Esbjerg Kommune. Esbjerg Museum, 02-03.11.11.

Ingrid Stoumann
Oldtidens landsbyer. Landsbymiljøer i Vadehavsregionen. Kulturhistorisk introduktion til det danske Vadehav. Vadehavets Formidlerforum 2011, s. 4-9.
Ad Den gamle Drivvej bag om Esbjerg. Kulturhistorisk tur for Esbjerg-Fanø Rotary-klub. 02.05.11
Oldtiden i Østskoven. Kulturhistorisk tur i kursusrækken Kend din Kommune v/ Esbjerg Byhistoriske Arkiv Esbjerg. 08.11.11
Oldtidens landsbyer. Foredrag for Esbjerg Kommunes Skoletjeneste, Myrthuegård. 15.12.11

Mette Højmark Søvsø
Tro, håb og kærlighed – de middelalderlige ringspænders symbolik. KUML, 2011, s. 263-284.
Sparebøsser fra middelalderens Ribe. By, marsk og geest, 23, s. 63-68.
Sydvestjyske museers magasin i Ribe. Indlæg på ODMs kulturhistoriske orienteringsmøde, Nyborg Strand. 16.-18.11.

Morten Søvsø
High Medieval Magnate Farms in Jutland– with Particular Focus on the Region of Ribe. Settlement and Lordship in Viking and Early Medieval Scandinavia (S. Sindbæk & B. Poulsen eds.) The Medieval Countryside, vol. 9, Yale University. Turnhout, Belgium 2011, s. 119-135.
Tidligkristne begravelser ved Ribe Domkirke. Arkæologi i Slesvig, 13, 2010, s. 147-164.
Skallebæk Mølle i Seem sogn (med Søren Mulvad), By, marsk og geest, 23, s. 21-33.
Dominikanerklosteret i Århus. Klosteranlæggets middelalderlige bygningshistorie på baggrund af bygningsarkæologiske undersøgelser i tidsrummet 1833-2003. Udgivet af Middelalderarkæologisk Nyhedsbrev.
Ribes havne gennem jernalder, vikingetid og middelalder. Havne og ladepladser langs Vadehavets kyst. Kulturhistorisk introduktion til det danske Vadehav. Udg. af Vadehavets Formidlerforum. 2011, s. 18-23.
Udgravningen på Lindegården ved Ribe Domkirke. Foredrag. Sdr. Farup Grandelaug. 03.03.11.
Jagten på middelalderens Mandø. Indlæg på konference: Museernes forskning og Vadehavet. 22.03.11.
Nedrivningen af Sdr. Farup Vej 20. Indlæg på konference: Museernes forskning og Vadehavet. 22.03.11.
Ribes middelalderkeramik belyst gennem simple kvantitative og kvalitative metoder. Indlæg på seminaret Middelalderkeramik på Haderslev Museum. 12.05.11.
Kristne grave fra vikingetiden ved Ribe Domkirke. Indlæg på det 30. Tværfaglige vikingesymposium, Danmark og Tyskland i det 10. Årh.,KU. 13.05.11.
Det tidlige Ribe, nye resultater siden Projekt Middelalderbyen. Indlæg på seminaret Nye Projekter om middelalderbyen arrangeret af Dansk Center for Byhistorie, AU.10.06.11.
Ribe bys historie i vikingetid og middelalder. Foredrag: Brandbjerg Højskole. 13.09.11
Ribe bys historie i vikingetid og middelalder. Foredrag for Historielærerforeningen. Ribe Katedralskole. 29.09.11.
ASR 13 Lindegården II status. Indlæg på ODMs Kulturhistoriske orienteringsmøde, Nyborg Strand. 16.-18.11.
Udgravningen ved Ribe Domkirke. Foredrag for Ribe Soroptimistforening. Domkirkens processionsgang. 14.12.11.

Kompetence-udvikling
De fleste faglige medarbejdere har deltaget i konferencer, netværksmøder og seminarer. En enkelt medarbejder, Mette Slyngborg, har i løbet af fire weekender taget en diplomuddannelse i facilitering og coaching af grupper og teams i regi af Dansk Magisterforening.

Personale

Ledelsen
Ulla Mejdahl, direktør, fratrådt 15.3.
Anne-Sofie Lundtofte, konstitueret direktør, 1.4.-31.7.
Flemming Just, direktør, tiltrådt 1.8.
Henrik H. Kristensen, administrationschef, tiltrådt 1.6.

Arkæologi
Fastansatte
Morten Søvsø, museumsinspektør, leder af Arkæologi
Ingrid Stoumann Jensen, museumsinspektør
Palle Siemen, museumsinspektør
Sarah Skytte Qvistgaard, museumsinspektør
Kamma Marie Poulsen-Hansen, museumsinspektør

Projektansatte
Troels Bo Jensen, arkæolog
Michael Alrø Jensen, arkæolog
Anders Olesen, arkæolog
Mads Bakken Thastrup, arkæolog
Camilla Post, arkæolog
Helene Agerskov Madsen, antropolog
Marlene Aagreen Nielsen, arkæolog
Christopher Grønfeldt Pedersen, arkæolog
Jonas Hasemann Sigurdon, arkæolog
Caroline Visser, arkæolog
Dan Rasmus Winther, arkæolog
Jens Theodor Saugbjerg, arkæolog
Anders Christian Christensen, arkæolog
Bjarke Øland Frandsen, arkæolog
Mattias Friis, arkæolog
Bente Grundvad, arkæolog
Ann Gadd, arkæolog
Mette Hansen, arkæolog
Victoria Lynn Hawley, arkæolog
Stine Andersen Højbjerg, arkæolog
Steen Knudsen, arkæolog
Helga Nattestad Kjærbæk, arkæolog
Ditte Kröner, arkæolog
Maria Knudsen, arkæolog
Niels Øjvind Flemming Gadgaard, arkæolog

Historie
Flemming Just, museumsdirektør, leder af Historie
Mette Slyngborg, museumsinspektør
Helle Hovmand–Olsen, projektmedarbejder

Formidling
Anne-Sofie Lundtofte, museumsinspektør,
leder af Formidling
Mikkel Kirkedahl Lysholm Nielsen, museumsinspektør
Trine W. Brander, museumsformidler
Anna Louise Siggaard, projektmedarbejder

Samlingen
Steen Frydenlund Jensen, museumsinspektør,
leder af Samlingen
Mette Højmark Søvsø, museumsinspektør
Jens Egebjerg Hansen, samlingsforvalter

BASS (Butik, administration, service, samlingen)
Inge Cederholm Ahrendsen, museumsvært
Tove Marie Beck, museumsassistent
Else Breer, kontorassistent, fratrådt 31.03.
Aase Bondegaard, kontorassistent
Lianna Lønborg Christensen, museumsvært
Bente Clausen, bogholder
Dorthe Lund Ebbesen, bogholder
Agnete Camilla Gelsing, museumsvært
Margaret Houborg, museumsvært
Lene Havre, rengøringsassistent, fratrådt 31.12.
Ruth Hansen, bogholder fratrådt 30.09.
Ulla Hauge Ehlers, museumsvært
Jytte Jørgensen, rengøringsassistent fratrådt 28.02.
Lisbeth Karlsen, museumsvært
Henrik Majenborg Kristiansen, håndværker
Ulla Hollænder Kristensen, museumsvært
Inge Marie Nørgaard Kristiansen, museumsvært
Marie Rønn Olsen, museumsassistent
Inger Marie Paulus, museumsvært
Carsten Mølleskov Pedersen, håndværker
Kim F. Pedersen, museumsassistent
Anna Maria Ravn, museumsassistent
Lisbeth Sand, rengøringsassistent
Laila Strandbygaard, museumsvært
Pia Greve Sørensen, museumsvært
Anna Østergaard, rengøringsassistent
Lis Nissen, rengøringsassistent
Preben H. Nielsen, museumsassistent
Lisbeth Norberg, tegner

Ferieafløsere
Anna Theresse Landsfeldt, museumsvært
Iben Stistrup Madsen, museumsvært
Klaus Nielsen, museumsvært
Karla Porsgaard, museumsvært
Casper Pedersen, museumsvært
Jakob Pallesen, museumsvært
Sofie Andersen, museumsvært
Else Marie D. Andersen, museumsvært
Line Eg Clausen, museumsvært
Rune Møllerskov Pedersen, museumsvært
Ingrid Juhl Skovmose, museumsvært
Schirin Hamidah Tarko, museumsvært
Nikolaj Christiansen, museumsvært
Nancy Christensen, museumsvært
Majbritt Hansen, museumsvært
Janni Jensen, museumsvært
Irene Anette Jensen, museumsvært
Birgit V. Kristensen, museumsvært
Solveig Westergaard, rengøringsassistent
Marie Hollænder Kristensen, rengøringsassistent

Guider
Leif Graves Christensen, guide
Anni Møller-Christensen, guide
Katrin Lonsdale Egholm, guide
Lise Lykke Hansen, guide
Francis A. Jordt, guide
Kurt Juul, guide
Richard Kværnø, guide
Børge Volf Lorenzen, guide
Niels Krog Nielsen, guide
Jens Ole Nielsen, guide
Sven Pedersen, guide
Maren Lotte B. Otte, guide
Anna Margrethe Paludan, guide

Regnskab

Regnskabsoversigt

Museumsnr.: 56104 Sydvestjyske Museer
SE/CVR nummer: 63421715 Regnskab for 2011

		UDGIFTER	INDTÆGTER
22.	Personale	15.784.704	4.831.398
28.	Lokaler – ejendomme, friarealer	2.226.433	292.413
32.	Samlingens forvaltning m.v.	68.435	
38.	Undersøgelser og erhvervelser	6.360.365	
44.	Konservering		
50.	Udstillinger	256.989	
54.	Anden formidlingsvirksomhed	59.263	
58.	Administration	639.600	
60.	Entre		1.561.581
62.	Betalinger for undersøgelser i henhold til kap. 8		6.763.944
70.	Husleje, prioritetsrenter og –afdrag		
72.	Andre renter	28.990	35.950
82.	Kiosk- og cafeteriavirksomhed		531.717
	I alt konto 22 til 82	**25.424.779**	**14.017.003**
90.	Tilskud fra kommuner		7.537.975
91.	Ikke-offentlige tilskud		113.449
92.	Tilskud fra EU og Nordisk Ministerråd		
94.	Tilskud fra amtskommuner		
	I alt konto 90 til 94		
	Statstilskud		2.830.205
	Ekstraordinær indtægt ved salg af ejendom		**2.737.350**
	Totale udgifter og indtægter	**25.424.779**	**27.235.982**
	Resultat (indtægter – udgifter)		**1.811.203**

SYDVESTJYSKE MUSEER
Årsberetning

Sydvestjyske Museer
Tangevej 6
6760 Ribe
Tlf 7616 3939
museum@sydvestjyskemuseer.dk
www.sydvestjyskemuseer.dk

SYDVESTJYSKE MUSEER